

Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen

Bulletin april 2017

Van de voorzitter:

ALLE SEINEN OP GROEN

Eind maart 2017, een mooie nog wat frisse lentedag, de fruitbomen die op uitbotten staan: we hebben van dit jaar nog alles te verwachten. Dat onmiskenbare lentegevoel helpt erbij om de dingen positief in te schatten, ook waar het de kasteelzaken betreft.

In het vorige bulletin ging het over Kerstmis op kasteel Amerongen, een nieuw directielid en de verrassing van een mooie erfenis. Inmiddels heeft onze beoogd directeur Waronne Elbers haar intrede gedaan. Zij vergaderde mee met het bestuur van de Vriendenkring en met de Muziekcommissie. Wij hebben daar de indruk aan overgehouden dat we met een gedreven vakvrouw te maken hebben, die bovendien op een prettige wijze communiceert, leergierig is en kwaliteit kan en wil toevoegen.

De omvang en de inhoud van de erfenis die Siegfried Bentinck en zijn echtgenote ons heeft nagelaten begint langzaamaan duidelijker te worden. Het lijkt erop, dat er dingen binnen ons bereik gaan komen, waar we in het recente en verdere verleden niet aan konden of durfden te denken. Alles is nog niet duidelijk. We houden u op de hoogte.

De Vriendenkring heeft de taak op zich genomen om een zevental koffieconcerten te gaan organiseren. Deze concerten zullen plaats vinden telkens op de derde zondag van de maand om 11.00 uur. Zij gaan vooraf aan de zondagen met de zogenaamde suppoostenopstelling, dwz dat er dan geen reguliere rondleidingen zijn. De basisprijs voor deze concerten is 10 euro en daar wordt u dan een voortreffelijke kop koffie bij aangeboden, hoogstwaarschijnlijk met een even heerlijk koekje. Het eerste concert vindt plaats op 17 april a.s. (Tweede Paasdag, dus eigenlijk een maandag). Dan bespeelt Bas Verheijden de Erardvleugel en zegt Kirsten Benschop gedichten en teksten, die naadloos passen in het onvermijdelijke thema van die dag: Vlindervlug en Licht. Inderdaad mensen, het is lente geworden!

Hans Herremans

Meer informatie over de koffieconcerten vindt u op de website van Stichting Kasteel Amerongen.

Openingstijden Kasteel:

April tot en met oktober:

dinsdag t/m zondag: 12:00 - 17:00 uur

www.kasteelamerongen.nl

Evenementen kalender *april-augustus*

10 april	Opening seizoenentuin
16 april	Suppoosten opstelling orgelbespeelingen kinderactiviteiten
17 april	Ochtendconcert suppoosten opstelling kinderactiviteiten
meivakantie kinderactiviteiten	
13 mei	Concert Academisten KCO
4 juni	Suppoosten opstelling kinderactiviteiten (proeven en ruiken)
5 juni	Dag van het Kasteel: 'rondom kasteel en buitenplaats' kinderactiviteiten
18 juni	Vaderdag: 'technische rondleiding' kinderactiviteit (heraldiek)
6 juli	Fanfare orkest Ons Genoegen in de tuin
16 juli	Brocante/bio markt
16 augustus	Filmavond

raadpleeg voor actuele informatie de website

De conservering wandbespanning Bentinckkamer

Zoals in vele kastelen en huizen heeft ook de Bentinck kamer meerdere namen gekend. Begin achttiende eeuw sprak men van de 'kamer van juffrouw van Lievendaal' en tegen het einde van de eeuw veranderde dit in 'De oude vrouw van Amerongen of My lady's kamer'. Toen de Duitse keizer Wilhelm II hier van 1918 tot 1920 verbleef werd de kamer aangeduid als de 'Rode Kamer'. Hij bracht de nachten door in de aangrenzende 'Gele Kamer' waar het prachtige hemelbed opgesteld stond die nu in de 'Lodewijk Kamer' ondergebracht is. Na het vertrek van de keizer naar Doorn namen Elisabeth van Aldenburg Bentinck en haar man Sigurd von Ilsemann hier hun intrek. Het aan de wand hangende familieportret herinnert aan deze periode. Hun tweede zoon, Siegfried Bentinck, was de laatste bewoner. Naar hem is deze kamer nu ook vernoemd: de 'Bentinkkamer'.

Evenals de wisselende benamingen, kende de kamer ook verschillende wandbespanningen. Rond 1722 zat er streepjes behang op de wand en in 1748 'seyldoek'. Het huidige behang is waarschijnlijk ergens tussen 1785-1830 aangebracht. Het behang is een imitatie wandtapijt. De wandbeschildering bestaat uit een bosachtig landschap met doorkijkjes naar de lucht en naar afbeeldingen van buitenplaatsen in de omgeving van Amerongen. Ook kasteel Amerongen is prominent afgebeeld op het behang. De schilderijen zijn in een grove stijl op een ongeprepareerd doek aangebracht om het tapijteffect te versterken. Naast de gebouwen zijn ook dieren zoals papagaaien en eekhoorns geschilderd. Het doek is vermoedelijk eerder elders in het pand aangebracht geweest en later in de huidige locaties herplaatst.

In 2012 zijn tijdens de restauratie van het interieur herstelwerkzaamheden verricht aan de wandbespanning van de Bentinckkamer. Deze zijn door restauratoren in opleiding van de SRAL(stichting Restauratie Atelier Limburg) afgenomen, geconserveerd en weer teruggeplaatst. Hierbij werd duidelijk dat de conditie van de behangsels over het algemeen zwak tot plaatselijk zeer slecht was. Het ontbrak destijds aan voldoende financiële middelen om conservering en restauratie van de behangsels uit te voeren. Stichting Maassen- Stafhorst en Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen hebben het mogelijk gemaakt om alsnog een conserverende behandeling te laten uitvoeren. Deze is in november 2016 uitgevoerd door de SRAL. De restauratoren hebben het oppervlakte van het behang schoongemaakt en de opspanning en de bevestiging van het behang verbeterd.

Lodewijk Gerretsen conservator

Aankondiging: Mannen met een Missie

Het thema Sterke Vrouwen op Kasteel Amerongen was vorig jaar vanwege de hoge bezoekers aantallen en de positieve reacties een succes. Het thema Mannen met een Missie zal dit jaar opnieuw de bewoningsgeschiedenis als uitgangspunt nemen. De rode draad in dit thema is de familie-eer. Vele generaties Heren van Amerongen hadden namelijk allemaal de zware taak om de illustere familie-eer hoog te houden. Deze eer, verworven door macht en aanzien van hun voorvaders, moest worden behouden en voortgezet. Familiewapens, kastelen, portretten, deugden als moed en wijsheid en niet te vergeten roem waren de representatieve middelen om dit te bereiken. De heren van Amerongen wisten dit als geen ander en hebben door hun vele individuele missies bijgedragen aan hun collectieve missie. Zij hebben zich onderscheiden zowel nationaal als internationaal, politiek, diplomatiek, militair, dienstbaar en ondernemend allemaal ten dienste van de voorzetting van de familie dynastie.

De themarondleiding gaat op vrijdag 2 juni van start. In het volgende bulletin zal hier meer aandacht aan worden besteed.

De Fiets van graaf Godard

Godard Graaf van Aldenburg Bentinck is geboren op het Kasteel Middachten in het Gelderse De Steeg.

Als gevolg van een erfenis kreeg hij in 1879 Kasteel Amerongen in zijn bezit. Godard van Aldenburg Bentinck bracht het Huys opnieuw tot bloei. Hij trouwde met Auguste Wilhelmine Louise Adrienne Gravin van Bylandt en samen kregen zij vier zonen en één dochter. De graaf steunde de bevolking van Amerongen door agrarische projecten op te zetten en ondertussen gaf hij de bekende architect dr. P.J. Cuypers opdracht veranderingen in het Huys aan te brengen.

Kieskeurig

Godard van Aldenburg Bentinck stond bekend als een kieskeurig man. Voor hij in Amerongen belandde, studeerde hij aan het Instituut Baudet & de Regt in Arnhem. Daar schreef hij in 1873 – de graaf was 16 jaar en net terug uit Engeland waar hij naar een kostschool was gegaan – een brief aan zijn moeder. Godard van Aldenburg Bentinck gaf haar de dringende opdracht een fiets in Engeland te bestellen.

Maar het moest niet zomaar een fiets zijn, hij had nogal wat eisen voor de 'vélocipède'. Daarvoor moest moeder gebruikmaken van de meegestuurde advertentie en specificaties. Zo vroeg hij om twee zadels van varkensleer, oplopend aan de achterkant – ze moesten ook nog eens bekleed zijn met 'pluche'. Daarnaast wilde Godard van Aldenburg Bentinck twee handgemaakte wielen van hickoryhout, voorzien van lichtblauwe velgen – liever niet van metaal, zoals in de meegezonden advertentie. De wielen moesten wel voorzien zijn van banden van indian rubber. Dat was nog niet alles: de rem moest gemaakt zijn van kattendarms met staaldraad en een half pond polishing powder.

Een bijzonder exemplaar

Het is aannemelijk dat Godard Graaf van Aldenburg Bentinck de fiets later heeft meegenomen naar Amerongen, want de collectie van het meest compleet ingerichte Huys in Nederland bevat exact zo'n exemplaar. Hoe bijzonder de fiets is, bleek wel toen er in 2016 een fabrikant van racefietsen op bezoek kwam om de fiets aan zijn dealers te tonen: de fiets van Godard is een prachtig voorbeeld hoe fietsen in de loop der jaren zeer ingrijpend zijn veranderd.

Roel ten Klei

“In de voetsporen van Godard the Ginkel”, in 5 dagen door Ierland.

Begin mei vertrekken 36 vrijwilligers en medewerkers van Kasteel Amerongen naar Ierland om te ruiken aan de belevenissen van Godard van Reede, in Ierland beter bekend als Godard the Ginkell. Naast Baron was Godard van Reede ook Vrijheer van Amerongen, Heer van Ginkel, Lievendaal etc etc, en behoorde hij tot het invloedrijke adellijke geslacht dat Kasteel Amerongen lang bewoonde. Godard van Reede, geboren op 4 juni 1644 op Kasteel Amerongen, was de zoon en enig kind van Godard Adriaan van Reede en Margaretha Turnor.

De jonge van Reede, in 1683 39 jaar oud, werd benoemd tot luitenant-generaal van de cavalerie en had nauwe banden met Stadhouder Willem III van Oranje-Nassau. Toen die in 1688 de troon van Engeland, Schotland en Ierland opeiste volgde Godard van Reede hem naar Engeland en Ierland. Daar aangekomen kreeg Godard (jr.) het bevel over een eenheid Nederlandse cavaleristen. Bij de Slag aan de Boyne werd door zijn toedoen de Glorious Revolution in het voordeel van Stadhouder/Koning Willem III beslist. Bij het vertrek van Willem III uit Ierland kreeg Van Reede het bevel over de Ierse troepen om de overwinningstocht voort te zetten. Tal van plekken en plaatsen, waar Godard the Ginkell zijn naam vestigde, zullen, veelal onder deskundige leiding van Ierse kant, worden bezocht.

In samenwerking met de conservator van Athlone Castle en de historische vereniging aldaar is een mooi en interessant programma uitgewerkt voor deze 5-daagse reis en dat ziet er als volgt uit.

De 1e dag vertrekken we met de bus vanaf de Laan in Amerongen naar Schiphol voor de vlucht naar Dublin. Daar staat de bus klaar voor vervoer naar Drogheda en brengen we een bezoek aan het “Battle of the Boyne Visitor Centre” en het “Millmount museum” waar [stads] rondleidingen gegeven worden en informatie gegeven wordt over de historie en de veldslagen uit die periode.

De 2e dag wordt in het museum van Athlone Castle een uiteenzetting gegeven over de activiteiten van Godard, er is een expositie aan gewijd en de veldslag wordt visueel weergegeven. Ook wordt een bezoek gebracht aan het terrein van de Battle of Aughrim, een plaatsje ca. 10 km. ten westen van Athlone. De gids daar is Tomás Ó Brógáin, afgestudeerd in de Ierse geschiedenis aan de universiteit van Ulster met als specialisatie “de oorlog van de 2 Koningen” t.w. Jacobus II van Engeland en Willem III Prins van Oranje.

De 3e dag gaan we op weg naar The Burren voor een onvergetelijke tocht door dit bijzondere maanlandschap. Dit is zonder twijfel het meest vreemde landschap van

Ierland. Het is een onafzienbaar groot kalksteengebied. Zeldzame bloemen en planten groeien hier tussen de vele spleten en spelonken, beschermd tegen de westenwind en verwarmd door het kalksteen. We vervolgen onze route langs de spectaculaire Cliffs of Moher, een acht kilometer lange rotsformatie die ongeveer 200 meter loodrecht boven de Atlantische Oceaan uitrijst. Vanaf hier heeft u een schitterend uitzicht over de oceaan.

De 4e dag wordt besteed aan een stadswandeling door Limerick en het monument van de “Broken Treaty”, waar wordt herdacht dat de Ieren zich, na lang en heftig verzet, in 1691 overgaven aan de Engelsen. En dat hebben ze geweten. Het heeft tot 1922 geduurd voor Ierland een onafhankelijke republiek werd.

De 5e en laatste dag van deze reis brengen we een bezoek aan de tweede hoofdstad van Ierland, Cork. Bekend om haar mooie centrum met de beroemde Engelse Markt. Ook besteden we aandacht aan de haven van Cobh; het vertrekpunt van 2,5 miljoen emigranten naar Amerika. Cobh was ook de vertrekhaven van de Titanic. Aansluitend gaan we naar de luchthaven van Cork voor onze terugvlucht naar Amsterdam Schiphol. Daar wacht de bus op ons voor vertrek naar Amerongen.

Het vervoer, zowel in Nederland als Ierland, wordt verzorgd door Bolderman tours uit Veenendaal. Zij verzorgen ook de overnachtingen bij goede 3 en 4 sterren hotels.

De 1e reis is volgeboekt en voor de 2e reisoptie met vertrekdatum 28 augustus zijn inmiddels al 15 aanmeldingen. Het minimum aantal deelnemers voor deze reis is 30 personen en er geldt een maximum aantal van 34 deelnemers. Inschrijven kan nog tot medio mei 2017, maar vol = vol.

Een aanmeldformulier voor deze reis kunt u opvragen bij Willem Krul [vrijwilliger bij Kasteel Amerongen]. Bij hem kunt u ook terecht met al uw vragen over deze reis. Zijn e-mailadres is willemkrul@ziggo.nl, tel. 0318 505 444.

Een mooie aanwinst die een bijzondere dag in herinnering brengt.

Onlangs is op een veiling door de Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen en een bijdrage van de heer De Brauwere een zilveren dienblad aangekocht. Op het blad staan de jaartallen 1879-1929 gegraveerd met daaronder de handtekening van graaf Bentinck. Op 20 juli 1929 was deze namelijk vijftig jaar heer van Amerongen. De Amerongsche Courant berichtte naar aanleiding van deze heugelijke gebeurtenis het volgende: "De burgermeester van Amerongen brengt bij dezen de hartelijke dank over van de Graaf Bentinck van Amerongen, aan alle deelnemers aan het huldeblijk, voor welk bewijs van sympathie de jubilaris zich ten zeerste gevoelig betoonde".

Dit "huldeblijk" is in beeld gebracht door middel van een foto waarop de familie samen met de burgermeester en enkele notabelen uit het dorp op de Bovenbrug van het kasteel poseren. De opstelling is opmerkelijk omdat het gebruikelijk was dat de familie vrijwel altijd poseerde op het bordes van het kasteel tussen de twee standbeelden. Een opstelling die nog steeds wekelijks wordt uitgevoerd voor huwelijks-, school- en familiefoto's.

Op de foto uit 1929 is niet het kasteel maar zijn de stallen gekozen als achtergrond. Vermoedelijk heeft dit te maken met het uurwerk wat zich op de stallen bevindt. Op deze dag kreeg de graaf namelijk deze klok aangeboden van het dorp Amerongen. Op het uurwerk is het jaartal 1929 gegraveerd. Sindsdien luidt het klokje nog steeds heel bescheiden na het klinken van de grote klok van de Andrieskerk.

Er bestaat een andere, eveneens informele foto die op deze heugelijke dag is genomen. Op deze foto poseren naast de graaf en zijn familie ook het voltallige personeel, inclusief de honden, kattenpop en Olaf. Een van de personeelsleden springt er uit niet alleen omdat hij op een prominent plekje naast de graaf staat maar ook omdat er op de revers van zijn jasje een medaille blinkt.

Welhaast zeker is dit kamerdienaar Hendrik van Deelen die wellicht ook zijn vijftig jaar ambtsjubileum vierde. Hij was de rechterhand van de Graaf. Zou het zilveren dienbord, waarop de gegraveerde jaartallen een periode van vijftig jaar aangeven, een geschenk van de graaf aan zijn trouwe koetsier geweest zijn? Heel waarschijnlijk. Maar het definitieve antwoord zal binnenkort blijken als de archieven geraadpleegd zijn. Deze prachtige aanwinst herinnert in elk geval, evenals de klok en de foto's, aan een feestelijk moment uit de geschiedenis van de familie Van Aldenburg Bentinck, die ook nog eens zonovergoten was.

Lodewijk Gerretsen conservator

PORTRETTENGALERIJ: *De nieuwe (adjunct)directeur WARONNE ELBERS*

Op de natste dag van maart ontmoette ik Waronne Elbers in de behaaglijke 'Bentinckkeuken' in het souterrain van Kasteel Amerongen. Het werd een levendig en boeiend gesprek waarvan ik hier verslag zal doen zodat u ook een indruk krijgt wie tegenwoordig de scepter zwaait in het Huys.

Om te beginnen haar naam wekt nieuwsgierigheid en terecht want hij komt uit Papoea Nieuw Guinea, waar haar vader in zijn jonge jaren woonde en naar school ging. Hij luisterde naar de Papoease mystieke verhalen waarin een van de stammoeders de naam Waronne (een verbastering van de godin Veruna) had. Die is hem altijd bij gebleven en toen in 1973 zijn eerste dochter geboren werd, heeft hij haar Waronne (bloesem) genoemd.

Sinds januari is zij werkzaam als adjunct-directeur van Kasteel Amerongen voor drie dagen in de week met het oogmerk vanaf volgend jaar de algehele leiding over te nemen naast Herman Sietsma. Zij heeft in Rotterdam vrijetijdskunde en kunst en cultuurwetenschappen gestudeerd maar zij heeft vooral in de praktijk haar kennis en ervaring opgedaan.

Zij heeft eigenlijk haar hele leven gewoond en gewerkt op buitenplaatsen, waardoor zij een enorme affiniteit met behoud en exploitatie van cultureel erfgoed heeft.

Zij vertelt gepassioneerd over haar werkzaamheden in het Heerenhuys en de Cruise Terminal in Rotterdam, Landgoed Rhederoord, Kasteel Groeneveld en Radio Kootwijk, zeer uiteenlopende projecten, maar die een ding gemeen hebben: cultureel erfgoed een zelfstandige bestemming geven op economisch, ecologisch, cultureel en sociaal vlak.

Zij spreekt over het belang van de drie P's - People/Planet/Profit,- een dynamische driehoek die altijd in balans moet blijven, of de organisatie nu groot of bescheiden is. Als je veranderingen doorvoert moet je meteen kijken wat de consequenties zijn en waar het evenwicht eventueel verstoord wordt. Deze wijze les heeft zij te danken aan de aandacht die er vanuit haar vroegste jeugd is geweest voor de ideeën uit de biologisch dynamische landbouw en de antroposofie. Zijzelf zegt het goede daarvan te behouden, maar in een realistische, hedendaagse interpretatie.

Wat betekent dit nu concreet voor Kasteel Amerongen. In de eerste plaats is Waronne zeer onder de indruk van de enorme inzet en betrokkenheid van de ca 200 vrijwilligers die de hele organisatie van Kasteel Amerongen draaiende houden enkel en alleen omdat zij het 'leuk' vinden deel te zijn van het geheel. Maar waar het aan schort is een duidelijke communicatie structuur, zowel intern als extern.

Zij gaat zich ook richten op het ontwikkelen van een heldere en eenduidige identiteit: wat kun je beleven in Kasteel Amerongen: onder het motto "het is zoals het was", een soort tijdmachine die je terug in de tijd brengt en je laat zien welk een vakmanschap er ten grondslag ligt aan het behoud en beheer van een dergelijk authentiek, historisch complex van gebouwen en tuinen.

Ieder jaar moet er een jaarprogramma komen met een thema, waar de verschillende activiteiten op aansluiten. Deze mag niet te hoogdravend worden aangeboden, het moet een brede doelgroep aanspreken en het moet organisatorisch haalbaar zijn voor de vrijwilligers. En de educatiepijler gaat meer aandacht krijgen dmv lespakketten en tzt een vermelding in de schoolreisjesbochure. KA zou een aantrekkelijke schoolreisjesbestemming kunnen zijn.

Maar eerst moet de band van Kasteel met haar directe omgeving, het dorp Amerongen, versterkt worden. Om te beginnen krijgt de Wilhelminaschool een aantal schooltuintjes te bewerken!

Het is duidelijk Waronne bruist van energie en is vast besloten van Kasteel Amerongen een zichtbaar GEHEEL te maken van historisch Huys met haar bijzondere tuinen dat opgestuwd wordt in de 'vaart der volkeren' via moderne mediatechnieken (goede website, socialmedia, kranten en 'branding').

Ook zou zij graag met ons werken aan een uitgebreidere rol voor de Vrienden als ambassadeurs van het Kasteel. Ik denk dat ik uit uw aller naam spreek als wij haar veel succes met het realiseren van haar plannen wensen.

Karina Moolenburgh

Secretariaatvrienden@kasteel-amerongen.nl
Vriendenadministratie: svka-admin@planet.nl

vrienden@kasteel-amerongen.nl
www.kasteelamerongen.nl/vrienden

Eindredactie: K. Moolenburgh-Fels
redactie.vrienden@kasteel-amerongen.nl